

ที่ ศธ ๐๔๐๐๔ / ๖๔๕๒๓๔

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
กระทรวงศึกษาธิการ กทม. ๑๐๓๐๐

๖ พฤศจิกายน ๒๕๖๘

เรื่อง แนวทางการจัดการเรียนรู้และการวัดและประเมินผลที่มุ่งเน้นพัฒนาการตามศักยภาพผู้เรียน
เป็นรายบุคคล

เรียน ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาทุกเขต

สิ่งที่ส่งมาด้วย ประกาศสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เรื่อง แนวทางการจัดการเรียนรู้และ
การวัดและประเมินผลที่มุ่งเน้นพัฒนาการตามศักยภาพผู้เรียนเป็นรายบุคคล ประกาศ
ณ วันที่ ๖ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๖๘ จำนวน ๑ ฉบับ

ด้วยพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๒๔ และ มาตรา ๒๖ บัญญัติ
ให้การจัดกระบวนการเรียนรู้ให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรม
ให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล และ
ให้สถานศึกษาจัดการประเมินผู้เรียนโดยพิจารณาจากพัฒนาการของผู้เรียน ความประพฤติ การสังเกต
พฤติกรรมการเรียน การร่วมกิจกรรมและการทดสอบควบคู่ไปในกระบวนการเรียนการสอนตามความเหมาะสม
ประกอบด้วย กระทรวงศึกษาธิการ ได้มีจุดเน้นด้านการจัดการเรียนรู้และการวัดและประเมินผล เพื่อให้ครูและ
บุคลากรทางการศึกษาสามารถจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนอย่างเต็มตามศักยภาพ โดยให้คำนึงถึง
ความแตกต่างระหว่างบุคคลเป็นสำคัญ เนื่องจากผู้เรียนแต่ละคนมีความสามารถที่แตกต่างกัน ด้านวิชาการ
ด้านศิลปะ ดนตรี และกีฬา ซึ่งคุณครูผู้สอนจะต้องค้นหาความโดดเด่นของผู้เรียนแต่ละคน และดำเนินการ
พัฒนาศักยภาพของผู้เรียนแต่ละคน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการวัดและประเมินผลคุณภาพผู้เรียน ควรมุ่งเน้น
การนำเสนอพัฒนาการและความก้าวหน้าของผู้เรียนตามความโดดเด่นของแต่ละบุคคลได้อย่างแท้จริง
โดยทำการเปรียบเทียบความก้าวหน้าของตนเองในปัจจุบันกับศักยภาพของตนเองก่อนได้รับการพัฒนา
ที่ผ่านมา นำไปสู่การวางแผนพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนแต่ละคนและสามารถต่อยอดไปสู่อาชีพและ
สร้างรายได้ และสอดคล้องกับการเรียนรู้เพื่ออนาคตตามบริบทการเปลี่ยนแปลงของสังคมยุคใหม่

ดังนั้น เพื่อให้ครูและบุคลากรทางการศึกษา สามารถจัดการเรียนรู้และดำเนินการวัดและ
ประเมินผลที่มุ่งเน้นพัฒนาการตามศักยภาพผู้เรียนเป็นรายบุคคลอย่างเป็นรูปธรรม สำนักงานคณะกรรมการ
การศึกษาขั้นพื้นฐาน อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๓๐ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการ
กระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. ๒๕๔๖ และที่แก้ไขเพิ่มเติม จึงมีประกาศแนวทางการจัดการเรียนรู้และการวัดและ
ประเมินผลที่มุ่งเน้นพัฒนาการตามศักยภาพผู้เรียนเป็นรายบุคคล รายละเอียดตามสิ่งที่ส่งมาด้วย

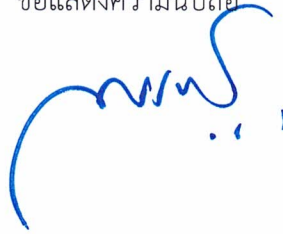
ในการนี้...

“เรียนดี มีคุณธรรม”

ในการนี้ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ขอให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
พิจารณาดำเนินการตามประกาศสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พร้อมทั้งแจ้งให้สถานศึกษา
ในสังกัดทราบและดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อทราบและพิจารณาดำเนินการ

ขอแสดงความนับถือ

(นายพิเชฐ โพธิ์ภักดี)

เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

สำนักทดสอบทางการศึกษา
กลุ่มประเมินคุณภาพการศึกษา
โทร. ๐ ๒๒๘๘ ๕๗๘๓

ประกาศสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
เรื่อง แนวทางการจัดการเรียนรู้และการวัดและประเมินผลที่มุ่งเน้นพัฒนาการ
ตามศักยภาพผู้เรียนเป็นรายบุคคล

ด้วยพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๒๔ และ มาตรา ๒๖ บัญญัติให้
การจัดกระบวนการเรียนรู้ให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรม
ให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล และ
ให้สถานศึกษาจัดการประเมินผู้เรียนโดยพิจารณาจากพัฒนาการของผู้เรียน ความประพฤติ การสังเกต
พฤติกรรมการเรียน การร่วมกิจกรรมและการทดสอบควบคู่ไปในกระบวนการเรียนการสอนตามความเหมาะสม
ประกอบกับกระทรวงศึกษาธิการ ได้มีจุดเน้นด้านการจัดการเรียนรู้และการวัดและประเมินผล เพื่อให้ครูและ
บุคลากรทางการศึกษาสามารถจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนอย่างเต็มตามศักยภาพ โดยให้คำนึงถึง
ความแตกต่างระหว่างบุคคลเป็นสำคัญ เนื่องจากผู้เรียนแต่ละคนมีความสามารถที่ต่างกัน ด้านวิชาการ
ด้านศิลปะ ดนตรี และกีฬา ซึ่งคุณครูผู้สอนจะต้องค้นหาความโดดเด่นของผู้เรียนแต่ละคน และดำเนินการ
พัฒนาศักยภาพของผู้เรียนแต่ละคน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการวัดและประเมินผลคุณภาพผู้เรียน ควรมุ่งเน้น
การนำเสนอพัฒนาการและความก้าวหน้าของผู้เรียนตามความโดดเด่นของแต่ละบุคคลได้อย่างแท้จริง
โดยทำการเปรียบเทียบความก้าวหน้าของตนเองในปัจจุบันกับศักยภาพของตนเองก่อนได้รับการพัฒนาที่ผ่านมา
นำไปสู่การวางแผนพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนแต่ละคนและสามารถต่อยอดไปสู่อาชีพและสร้างรายได้ และ
สอดคล้องกับการเรียนรู้เพื่ออนาคตตามบริบทการเปลี่ยนแปลงของสังคมยุคใหม่

ดังนั้น เพื่อให้ครูและบุคลากรทางการศึกษา สามารถจัดการเรียนรู้และดำเนินการวัดและ
ประเมินผลที่มุ่งเน้นพัฒนาการตามศักยภาพผู้เรียนเป็นรายบุคคลอย่างเป็นรูปธรรม สำนักงานคณะกรรมการ
การศึกษาขั้นพื้นฐาน อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๓๐ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการ
กระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. ๒๕๔๖ และที่แก้ไขเพิ่มเติม จึงประกาศแนวทางการจัดการเรียนรู้และการวัดและ
ประเมินผลที่มุ่งเน้นพัฒนาการตามศักยภาพผู้เรียนเป็นรายบุคคล ดังรายละเอียดแนบท้ายนี้

ประกาศ ณ วันที่ ๒ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๖๘

(นายพิเชฐ โพธิ์ภักดี)

เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

แนวทางการจัดการเรียนรู้และการวัดและประเมินผลที่มุ่งเน้นพัฒนาการ ตามศักยภาพผู้เรียนเป็นรายบุคคล

ด้วยพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๒๔ และ มาตรา ๒๖ บัญญัติให้ การจัดการกระบวนการเรียนรู้ให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรม ให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล และ ให้สถานศึกษาจัดการประเมินผู้เรียนโดยพิจารณาจากพัฒนาการของผู้เรียน ความประพฤติ การสังเกต พฤติกรรมการเรียน การร่วมกิจกรรมและการทดสอบควบคู่ไปในกระบวนการเรียนการสอนตาม ความเหมาะสม ประกอบกับกระทรวงศึกษาธิการมีจุดเน้นด้านการจัดการเรียนรู้และการวัดและประเมินผล เพื่อให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาสามารถจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนอย่างเต็มตามศักยภาพตาม ความแตกต่างเป็นรายบุคคล เนื่องจากผู้เรียนแต่ละคนมีความสามารถที่แตกต่างกัน ทั้งด้านวิชาการ ศิลปะ ดนตรี และกีฬา และแนวทางการประเมินผลควรพิจารณาจากพัฒนาการผู้เรียนรายบุคคล โดยเปรียบเทียบ พัฒนาการของตนเองเมื่อเทียบกับผลการเรียนที่ผ่านมา ซึ่งความสามารถเหล่านี้สามารถต่อยอดไปสู่อาชีพและ สร้างรายได้ และสอดคล้องกับการเรียนรู้เพื่ออนาคตตามบริบทการเปลี่ยนแปลงของสังคมยุคใหม่ ประกอบกับ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้ออกประกาศนโยบายและจุดเน้นของสำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๘ - ๒๕๖๙ ลงวันที่ ๒๑ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๖๗ โดยกำหนดจุดเน้นให้เกิดกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลายเพื่อพัฒนาศักยภาพและคุณลักษณะผู้เรียน ตามความถนัด ความสนใจ นอกจากนั้นยังมุ่งการจัดการศึกษาเพื่อความเป็นเลิศสำหรับผู้มีความสามารถพิเศษ ซึ่งให้ความสำคัญกับการส่งเสริมการจัดกิจกรรมเสริมสร้างศักยภาพผู้เรียนตามพหุปัญญา และส่งเสริม สนับสนุนการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมสำหรับผู้มีความสามารถพิเศษด้านคณิตศาสตร์ ด้านวิทยาศาสตร์ ด้านภาษา ด้านทัศนศิลป์ ด้านดนตรี ด้านนาฏศิลป์ ด้านกีฬา และด้านอื่น ๆ ด้วยวิธีการที่หลากหลาย ตามความถนัดและความสนใจของผู้เรียน

ในการนี้ เพื่อให้กระบวนการจัดการเรียนรู้มีข้อมูลสารสนเทศที่สะท้อนความสามารถผู้เรียน ตามเป้าหมาย การวัดและประเมินผล จึงควรมุ่งเน้นการประเมินพัฒนาการระหว่างเรียนที่ดำเนินการ อย่างถูกหลักวิชาและต่อเนื่อง จะให้ผลการประเมินที่สามารถสะท้อนพัฒนาการและความสำเร็จของผู้เรียนตาม ศักยภาพอย่างถูกต้องและน่าเชื่อถือ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้กำหนดหลักการวัดและ ประเมินผลที่มุ่งเน้นพัฒนาการตามศักยภาพผู้เรียนเป็นรายบุคคล เพื่อให้การดำเนินงานเกี่ยวกับการวัด และประเมินผลการเรียนรู้ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ สามารถเป็นกลไกหนึ่ง ที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้สะท้อนความถนัดความสนใจที่แตกต่างผ่านวิธีการและเกณฑ์การประเมิน ที่หลากหลาย รวมทั้ง สามารถรายงานผลการประเมินผู้เรียนที่สะท้อนพัฒนาการตามศักยภาพผู้เรียนเป็น รายบุคคล ดังนี้

๑. หลักการจัดการเรียนรู้และการวัดและประเมินผลที่มุ่งเน้นพัฒนาการตามศักยภาพผู้เรียนเป็นรายบุคคล

การจัดกระบวนการเรียนรู้สถานศึกษายึดหลักการจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล และให้สถานศึกษาจัดการประเมินผู้เรียนโดยพิจารณาจากพัฒนาการของผู้เรียน ความประพฤติ การสังเกตพฤติกรรมการเรียน การร่วมกิจกรรมและการทดสอบควบคู่ไปในกระบวนการเรียนการสอนตามความเหมาะสม ด้วย ๓ กระบวนการสำคัญ เริ่มตั้งแต่การสำรวจและวิเคราะห์ศักยภาพผู้เรียนตามความแตกต่างเป็นรายบุคคล การจัดการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นรายบุคคล และการวัดและประเมินผลที่มุ่งเน้นพัฒนาการตามศักยภาพผู้เรียนเป็นรายบุคคล ดังต่อไปนี้

๑.๑ การสำรวจและวิเคราะห์ศักยภาพผู้เรียนตามความแตกต่างเป็นรายบุคคล

การวิเคราะห์ความแตกต่างของผู้เรียนเป็นรายบุคคล เป็นกระบวนการสำคัญในการจัดการเรียนรู้ที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เต็มตามศักยภาพ โดยยึดหลักว่าผู้เรียนแต่ละคนมีความแตกต่างกัน ทั้งด้านความรู้ความสามารถ ความสนใจ ความถนัด ประสบการณ์ และบริบททางสังคมวัฒนธรรม มีเป้าหมายเพื่อให้ครูเข้าใจผู้เรียนในมิติที่หลากหลาย และสามารถออกแบบการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับความต้องการและศักยภาพของผู้เรียนแต่ละคนได้อย่างเหมาะสม การสำรวจและวิเคราะห์ศักยภาพผู้เรียนตามความแตกต่างเป็นรายบุคคลควรตั้งอยู่บนหลักการดังต่อไปนี้

๑.๑.๑ ความเสมอภาคทางการเรียนรู้ โดยถือว่าผู้เรียนทุกคนมีสิทธิที่จะได้รับโอกาสในการพัฒนาอย่างเท่าเทียม แม้มีความแตกต่างในด้านศักยภาพหรือความพร้อม

๑.๑.๒ การยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล โดยมองความแตกต่างเป็นโอกาสในการพัฒนา ไม่ใช่ข้อจำกัดในการจัดการเรียนรู้

๑.๑.๓ การเข้าใจผู้เรียนแบบองค์รวม โดยศึกษาผู้เรียนทั้งในด้านสติปัญญา อารมณ์ สังคม และจิตใจ เพื่อสะท้อนภาพรวมของศักยภาพและแนวโน้มการพัฒนาในระยะยาว

๑.๑.๔ การใช้ข้อมูลเพื่อการพัฒนา โดยการเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลผู้เรียน ควรนำไปสู่การวางแผนพัฒนาการเรียนรู้ ไม่ใช่เพียงเพื่อการจัดลำดับหรือเปรียบเทียบระหว่างบุคคล

๑.๑.๕ การวิเคราะห์ความแตกต่างของผู้เรียนจึงเป็นกระบวนการที่ส่งเสริมให้การจัดการเรียนรู้ในห้องเรียนมีความยืดหยุ่น เหมาะสม และสอดคล้องกับลักษณะเฉพาะของผู้เรียนแต่ละคน นำไปสู่การสร้างระบบข้อมูลสารสนเทศผู้เรียนรายบุคคลที่สามารถใช้วางแผนพัฒนาผู้เรียนอย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ

๑.๒ วิธีการจัดการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นรายบุคคล

วิธีการจัดการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นรายบุคคล เป็นแนวทางสำคัญในการขับเคลื่อนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง โดยมุ่งให้ผู้เรียนทุกคนได้รับประสบการณ์การเรียนรู้ที่สอดคล้องกับศักยภาพ ความถนัด และความสนใจของตนเอง ผ่านกระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลาย ยืดหยุ่น และคำนึงถึงความแตกต่างของผู้เรียนเป็นรายบุคคล ควรตั้งอยู่บนหลักการสำคัญดังต่อไปนี้

๑.๒.๑ การพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพสูงสุด โดยมุ่งให้ผู้เรียนได้พัฒนาในสิ่งที่ตนถนัดและสนใจ เพื่อสร้างแรงจูงใจในการเรียนรู้และการเติบโตทางการคิด

๑.๒.๒ การเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้ ทั้งในด้านการตั้งเป้าหมาย การเลือกวิธีการเรียนรู้ และการสะท้อนผลการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบและการเรียนรู้ด้วยตนเอง

๑.๒.๓ การเรียนรู้จากประสบการณ์ตรงและบริบทจริง โดยเชื่อมโยงการเรียนรู้กับชีวิตจริง ชุมชน หรืออาชีพ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถประยุกต์ใช้ความรู้ได้อย่างมีความหมาย

๑.๒.๔ การบูรณาการการใช้เทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้รายบุคคล เพื่อขยายโอกาสในการเรียนรู้ตามจังหวะและเส้นทางของแต่ละคน รวมถึงสนับสนุนการติดตามพัฒนาการของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง

๑.๒.๕ การจัดการเรียนรู้ควบคู่กับการประเมินเพื่อพัฒนา โดยใช้ผลการประเมินเป็นข้อมูลสะท้อนพัฒนาการของผู้เรียนเป็นรายบุคคล เพื่อวางแผนปรับปรุงการสอนและการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

การจัดการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อผู้เรียนเป็นรายบุคคล จึงมิใช่เพียงการปรับวิธีการสอนของครูเท่านั้น แต่เป็นการเปลี่ยนแปลงกระบวนทัศน์ทางการศึกษา ที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา มุ่งสร้างโอกาสให้ผู้เรียนทุกคนได้เติบโตอย่างเต็มศักยภาพภายใต้ความแตกต่างอย่างมีคุณค่า

๑.๓ การวัดและประเมินผลที่มุ่งเน้นพัฒนาการตามศักยภาพผู้เรียนเป็นรายบุคคล

การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนต้องอยู่บนจุดมุ่งหมายพื้นฐานสองประการ ประการแรก คือ การวัดและประเมินผลเพื่อพัฒนาผู้เรียน ใช้เครื่องมือการวัดและประเมินที่หลากหลาย โดยเก็บรวบรวมเกี่ยวกับผลการเรียนและการเรียนรู้ของผู้เรียนในระหว่างการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง บันทึก วิเคราะห์ แปลความหมายข้อมูล เพื่อรายงานผลพัฒนาการในการเรียนรู้ของผู้เรียนเพื่อสื่อสารไปยังพ่อแม่ และผู้ปกครอง และประการที่สอง คือ นำมาใช้ในการส่งเสริมหรือปรับปรุงแก้ไขการเรียนรู้ของผู้เรียนและการสอนของครู

๑.๓.๑ วิธีการวัดและประเมินผลที่มุ่งเน้นพัฒนาการ

การประเมินพัฒนาการระหว่างเรียน ครูผู้สอนดำเนินการประเมินและนำผลจากการประเมินระหว่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อเป็นข้อมูลย้อนกลับแก่ผู้เรียน เป็นการประเมินที่มุ่งตรวจสอบพัฒนาการของผู้เรียนเพื่อให้ได้ข้อมูลสารสนเทศไปวางแผนพัฒนา ปรับปรุง แก้ไขข้อบกพร่อง และส่งเสริมผู้เรียนให้มีความรู้ความสามารถและเกิดพัฒนาการสูงสุดตามศักยภาพ นอกจากนี้ยังใช้เป็นข้อมูลในการปรับปรุงกระบวนการจัดการเรียนรู้ของผู้สอน การประเมิน ระหว่างเรียนที่ดำเนินการอย่างถูกหลักวิชาและต่อเนื่องจะให้ผลการประเมินที่สะท้อนพัฒนาการในการเรียนรู้และศักยภาพของผู้เรียนอย่างถูกต้อง น่าเชื่อถือ โดยผู้สอนเลือกวิธีการวัดและประเมินผลที่สอดคล้องกับภาระงานหรือกิจกรรมที่กำหนดให้ผู้เรียนปฏิบัติวิธีการประเมินที่เหมาะสมสำหรับการประเมินพัฒนาการระหว่างเรียน ได้แก่ การประเมินจากสิ่งที่ผู้เรียนได้แสดงให้เห็นว่ามีการพัฒนาด้านความรู้ความสามารถ ทักษะ ตลอดจนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่เป็นผลจากการเรียนรู้ ซึ่งผู้สอนสามารถเลือกใช้วิธีการวัดและประเมินผลได้หลากหลาย จากการเก็บข้อมูลการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างไม่เป็นทางการ ขณะที่ให้ผู้เรียนทำภาระงานตามที่กำหนด ครูสังเกต ซักถาม จดบันทึก แล้ววิเคราะห์ข้อมูลว่า ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้หรือไม่ จะต้องให้ผู้เรียนปรับปรุงอะไร หรือผู้สอนปรับปรุงอะไร เพื่อให้เกิดการพัฒนาการในการเรียนรู้ตามมาตรฐาน/ตัวชี้วัด การประเมินระหว่างเรียนดำเนินการได้หลายรูปแบบ ควรตั้งอยู่บนหลักการสำคัญดังต่อไปนี้

๑.๓.๑.๑ เลือกวิธีและเครื่องมือการประเมินให้สอดคล้องกับตัวชี้วัด หรือผลการเรียนรู้ เช่น การประเมินด้วยการสังเกต การซักถาม การตรวจแบบฝึกหัด การประเมินตามสภาพจริง การประเมินการปฏิบัติ เป็นต้น

๑.๓.๑.๒ สร้างเครื่องมือวัดและประเมินผลการเรียนให้สอดคล้องกับวิธีการประเมินที่กำหนด

๑.๓.๑.๓ ดำเนินการวัดและประเมินผลการเรียนควบคู่ไปกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

๑.๓.๑.๔ นำผลไปพัฒนาผู้เรียนตามความถนัดความสนใจผ่านรายวิชาพื้นฐาน รายวิชาเพิ่มเติม และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

๑.๓.๒ เครื่องมือการวัดและประเมินผลที่มุ่งเน้นพัฒนาการ

เครื่องมือวัดและประเมินผลการเรียนรู้ หมายถึง รูปแบบ ยุทธวิธี และเครื่องมือ ประเภทต่าง ๆ ที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ โดยทั่วไปมีจุดมุ่งหมาย ๓ ประการ คือ เพื่อรู้จักผู้เรียน เพื่อประเมินวิธีเรียนของผู้เรียน และเพื่อประเมินพัฒนาการของผู้เรียน สถานศึกษาและครูสามารถเลือกใช้วิธีการและเครื่องมือวัดและประเมินผลแบบไม่เป็นทางการ (Informal Assessment) เป็นการได้มาซึ่งข้อมูลผลการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นรายบุคคล จากแหล่งข้อมูลหลากหลายที่ผู้สอนเก็บรวบรวมอย่างต่อเนื่อง วิเคราะห์ข้อมูล ศึกษาความพร้อมและพัฒนาการของผู้เรียน ปรับการเรียนการสอนให้เหมาะสม และแก้ไขปัญหา การเรียนรู้ของผู้เรียน ลักษณะของข้อมูลที่ได้ นอกเหนือจากตัวเลขหรือข้อมูลเชิงปริมาณแล้ว อาจเป็นข้อมูลบรรยายลักษณะพฤติกรรมที่ผู้สอนเฝ้าสังเกต หรือผลการเรียนรู้ในลักษณะคำอธิบายระดับพัฒนาการ จุดแข็ง จุดอ่อน หรือปัญหาของผู้เรียนที่พบจากการสังเกต สัมภาษณ์ โดยใช้เกณฑ์การประเมินเพื่อพิจารณาปรับปรุงการเรียนรู้รายบุคคล เกณฑ์การประเมินสามารถใช้เป็นเครื่องมือในการสอนได้อย่างดี โดยให้ผู้เรียนได้รับทราบว่าผู้สอนคาดหวังอะไรบ้างจากชิ้นงานที่มอบหมาย หรือให้ผู้เรียนร่วมในการสร้างเกณฑ์ ก็จะทำให้เกิดการมีส่วนร่วมและรับผิดชอบ ผู้สอนที่ใช้เกณฑ์การประเมินอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง จะเห็นความสำคัญของเกณฑ์การประเมินที่ให้ภาพชัดเจนดีกว่าคำชี้แจง คำสั่ง และหากมีตัวอย่างชิ้นงาน ผลงานที่สำเร็จอย่างเป็นรูปธรรมประกอบให้ผู้เรียนได้ช่วยกันพิจารณา อภิปรายโดยใช้เกณฑ์ที่ร่วมกันสร้างขึ้น ก็จะทำให้ผู้เรียนสามารถแยกแยะได้ว่าชิ้นงานที่มีคุณภาพเป็นอย่างไร และจะนำไปสู่การพัฒนาการทำงานของตนเองอย่างมีทิศทางตามเป้าหมายที่วางไว้ เกณฑ์การประเมินยังใช้เป็นเครื่องมือสื่อสารระหว่างผู้สอนกับผู้เรียนแบบรายบุคคล ผู้สอนกับผู้ปกครอง และผู้เรียนกับผู้ปกครอง การมีภาพความคาดหวังที่ชัดเจนจะช่วยให้ผู้สอนสามารถให้ข้อมูลย้อนกลับที่เป็นประโยชน์แก่ผู้เรียน และเป็นประเด็นสำหรับพูดคุยเพื่อการพัฒนาการเรียนรู้ได้ดียิ่งขึ้น

๑.๓.๓ การรายงานผลการประเมินที่สะท้อนพัฒนาการ

ข้อมูลในการรายงานผลการเรียน ประกอบด้วย ผลการประเมินความรู้ความสามารถ พฤติกรรม การเรียน ความประพฤติ และผลงานในการเรียนของผู้เรียน เป็นข้อมูลสำหรับรายงานให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ได้แก่ ผู้เรียน ผู้สอน และผู้ปกครอง ได้รับทราบพัฒนาการ ความสำเร็จในการเรียนของผู้เรียน เพื่อนำไปใช้ในการวางแผนกำหนดเป้าหมายและวิธีการในการพัฒนาผู้เรียน ควรตั้งอยู่บนหลักการดังต่อไปนี้

๑.๓.๓.๑ แบบรายงานประจำตัวนักเรียนเป็นเอกสารที่สถานศึกษาจัดทำขึ้นเพื่อบันทึกข้อมูล การประเมินผลการเรียนรู้ และพัฒนาการด้านต่าง ๆ ของผู้เรียนแต่ละคนตามเกณฑ์การตัดสินการผ่านระดับชั้นตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน รวมทั้งข้อมูลด้านอื่น ๆ ของผู้เรียนทั้งที่บ้านและโรงเรียน เป็นเอกสารรายบุคคล สื่อสารทั้งข้อมูลเชิงคุณภาพและข้อมูลเชิงปริมาณ โดยใช้ข้อมูลที่แสดงแนวโน้มพัฒนาการของผู้เรียนที่หลากหลาย เช่น การบรรยายเชิงคุณภาพ สถิติ กราฟ เป็นต้น ที่สะท้อนพัฒนาการของผู้เรียนรายบุคคลอย่างต่อเนื่อง ให้ผู้ปกครองของผู้เรียนแต่ละคนได้รับทราบผลการเรียนและพัฒนาการด้านต่าง ๆ ของผู้เรียน และร่วมมือในการพัฒนาผู้เรียนอย่างต่อเนื่องอย่างน้อยเดือนละ ๑ ครั้ง เพื่อให้มีส่วนร่วมในการพัฒนาผู้เรียนให้เต็มตามศักยภาพตามความถนัดและความสนใจเป็นรายบุคคล

๑.๓.๓.๒ การประเมินด้วยแฟ้มสะสมงาน (Portfolio Assessment) แฟ้มสะสมงาน เป็นการเก็บรวบรวมชิ้นงานของผู้เรียน เพื่อสะท้อนพัฒนาการ และความสำเร็จของผู้เรียน เช่น แฟ้มสะสมงานที่ แสดงพัฒนาการของผู้เรียน ต้องมีผลงานในช่วงเวลาต่าง ๆ ที่แสดงถึงความถนัด ความสามารถตามความสนใจ ของผู้เรียน หากเป็นแฟ้มสะสมงานดีเด่น ต้องแสดงผลงานที่สะท้อนความสามารถของผู้เรียน โดยผู้เรียน ต้องแสดงความคิดเห็นหรือเหตุผลที่เลือกผลงานนั้น เก็บไว้ตามวัตถุประสงค์ของแฟ้มสะสมงาน

๒. แนวปฏิบัติการดำเนินงานระดับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและระดับสถานศึกษา

๒.๑ ระดับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

๒.๑.๑ ชี้แจงประชาสัมพันธ์สถานศึกษารับทราบเกี่ยวกับประกาศสำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน เรื่อง แนวทางการจัดการเรียนรู้และการวัดและประเมินผลที่มุ่งเน้นพัฒนาการ ตามศักยภาพผู้เรียนเป็นรายบุคคล

๒.๑.๒ สื่อสารสร้างความเข้าใจและอบรมบุคลากรในสังกัดให้สามารถจัดการเรียนรู้ ตามความถนัด และความสนใจของผู้เรียนแต่ละคน และการวัดและประเมินผลที่มุ่งเน้นพัฒนาการ ตามศักยภาพผู้เรียนเป็นรายบุคคล

๒.๑.๓ ส่งเสริม สนับสนุน ให้ครูผู้สอนและบุคลากรทางการศึกษา ออกแบบกิจกรรม การเรียนรู้ที่หลากหลายเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตามศักยภาพผู้เรียนเป็นรายบุคคล

๒.๑.๔ ช่วยเหลือ สนับสนุนให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาสามารถจัดการเรียนรู้และ วัดและประเมินผลที่มุ่งเน้นพัฒนาการตามศักยภาพผู้เรียนเป็นรายบุคคลในทุกมิติ ด้วยกิจกรรมที่หลากหลาย

๒.๑.๕ กำกับและติดตามการจัดการเรียนรู้และวัดและประเมินผลที่มุ่งเน้นพัฒนาการ ตามศักยภาพผู้เรียนเป็นรายบุคคลในทุกมิติตามประกาศแนวทางการจัดการเรียนรู้และการวัดและประเมินผล ที่มุ่งเน้นพัฒนาการตามศักยภาพผู้เรียนเป็นรายบุคคลอย่างเป็นรูปธรรม

๒.๑.๖ สรุปและรายงานผลการดำเนินงานเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้และวัดและประเมินผล ที่มุ่งเน้นพัฒนาการตามศักยภาพผู้เรียนเป็นรายบุคคลในทุกมิติให้แก่หน่วยงานต้นสังกัดและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง เพื่อนำข้อมูลไปใช้ในการยกระดับคุณภาพผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง

๒.๑.๗ เผยแพร่แนวปฏิบัติที่ดีด้านการจัดการเรียนรู้และวัดและประเมินผลที่มุ่งเน้น พัฒนาการตามศักยภาพผู้เรียนเป็นรายบุคคล เพื่อขยายผลแนวดำเนินการที่ประสบความสำเร็จด้านการพัฒนา คุณภาพผู้เรียน

๒.๒ ระดับสถานศึกษา

๒.๒.๑ ค้นหาและวิเคราะห์ศักยภาพ ความถนัด และความสนใจของผู้เรียนแต่ละคน และ ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ใช้ความสามารถหลากหลาย เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ ตามศักยภาพผู้เรียนเป็นรายบุคคล

๒.๒.๒ สื่อสารสร้างความเข้าใจและอบรมบุคลากรในสังกัดให้สามารถจัดการเรียนรู้ ตามความถนัด และความสนใจของผู้เรียนแต่ละคน และการวัดและประเมินผลที่มุ่งเน้นพัฒนาการ ตามศักยภาพผู้เรียนเป็นรายบุคคล

๒.๒.๓ จัดการเรียนรู้และวัดและประเมินผลที่มุ่งเน้นพัฒนาการตามศักยภาพผู้เรียน เป็นรายบุคคลในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ ทั้งในรูปแบบการประเมินแบบเป็นทางการและการประเมิน แบบไม่เป็นทางการ ใช้วิธีการประเมินที่หลากหลายและยืดหยุ่น เช่น การประเมินด้วยแฟ้มสะสมงาน การสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ หรือการสะท้อนผลรายบุคคล เพื่อให้ข้อมูลย้อนกลับแก่ผู้เรียนในการปรับปรุง และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง

๒.๒.๔ ใช้เครื่องมือการประเมินที่หลากหลาย เน้นการเปรียบเทียบพัฒนาการของตนเอง ที่เน้นวัดทักษะการคิดขั้นสูง ที่ประกอบด้วยสถานการณ์ที่ให้ผู้เรียน คิดวิเคราะห์ มีข้อคำถามที่ยั่วให้ผู้เรียน คิด วิเคราะห์ สังเคราะห์ ตัดสินใจ และคิดสร้างสรรค์ โดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนเขียนแสดงเหตุผล แนวคิด หรือ หลักการตามความเหมาะสมในแต่ละระดับชั้น

๒.๒.๕ จัดทำรายงานพัฒนาการในการเรียนรู้ของผู้เรียน ทั้งข้อมูลเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ โดยใช้ข้อมูลที่แสดงแนวโน้มพัฒนาการของผู้เรียนที่หลากหลาย เช่น การบรรยายเชิงคุณภาพ สถิติ กราฟ เป็นต้น ที่สะท้อนพัฒนาการของผู้เรียนรายบุคคลอย่างต่อเนื่อง มีการเปรียบเทียบความสามารถ ของตนเองก่อนและหลังการพัฒนาผู้เรียนตามความถนัดและความสนใจ เป็นรายบุคคล โดยไม่จัดลำดับ ความสามารถของผู้เรียน

๒.๒.๖ สื่อสาร สร้างความเข้าใจกับพ่อแม่ ผู้ปกครอง เกี่ยวกับผลการประเมินการเรียนรู้ ของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้มีส่วนร่วมในการพัฒนาผู้เรียนให้เต็มตามศักยภาพตามความถนัดและ ความสนใจเป็นรายบุคคล

๒.๒.๗ ใช้ผลการจัดการเรียนรู้และการประเมินเพื่อปรับปรุง พัฒนา และต่อยอดความสามารถ ของผู้เรียนตามศักยภาพตามความถนัดและความสนใจ

๒.๒.๘ กำกับ ติดตาม และสะท้อนผลการดำเนินงานตามแนวทางจัดการเรียนรู้และวัด และประเมินผลที่มุ่งเน้นพัฒนาการตามศักยภาพผู้เรียนเป็นรายบุคคล เพื่อให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม